

TRZODA CHLEWNA 7/2014

Marek Gasiński
Wytwórnia Pasz LIRA w Krzywiniu

Rola doradców i ich zadań w zarządzaniu produkcją

Wydawać by się mogło, że w tzw. dobie Internetu, przy nieograniczonych, wręcz możliwościach kontaktów z hodowcami poza naszym krajem oraz dostępnością wiedzy z zakresu hodowli świń, każdy hodowca jest w stanie z łatwością samodzielnie osiągać optymalne efekty produkcyjne. Praktyka hodowlana pokazuje jednak, iż warto korzystać także w usług licznego grona doradców, doświadczonych i doskonale przygotowanych we wszystkich zagadnieniach produkcji trzody chlewnej. Mowa tu o specjalistach w zakresie żywienia, budownictwa i wyposażenia ferm, dobrostanu zwierząt oraz lekarzach weterynarii.

Rolę i znaczenie wiedzy ww. konsultantów najłatwiej jest poznać na przykładzie tych ostatnich – specjalistów w zakresie chorób świń, którzy swoje działania na fermie, zarówno te o charakterze prewencyjnym jak i leczniczym opierają na szczegółowej analizie produkcji i pełnej diagnostyce problemu.

Poniższe, szczegółowe analizy służą także, i temu powinny służyć przede wszystkim, do poprawy wyników produkcyjnych fermy. Tylko szczegółowa i wielokierunkowa analiza sytuacji w fermie: statusu zdrowotnego, wyników produkcyjnych oraz systemu produkcyjnego pozwala na znalezienie optymalnego sposobu rozwiązania ewentualnych problemów.

Systematyczne monitorowanie statusu zdrowotnego świń pozwala hodowcy na podejmowanie optymalnych decyzji w zakresie warunków utrzymania i żywienia oraz ułatwia lekarzowi weterynarii podejmowanie odpowiednich działań profilaktycznych i leczniczych. Dla każdej fermy bądź obiektu produkcyjnego konieczne jest opracowanie indywidualnych programów diagnostycznych. Prawidłową diagnoza powinna być oparta nie tylko na wynikach badań laboratoryjnych pobranych podczas wizyty na fermie prób, ale również na własnej ocenie aktualnej sytuacji w obiekcie, stanu zdrowotnego i zachowań zwierząt. Taka analiza powinna obejmować przesłedzenie wszelkich zaszłości w zakresie parametrów produkcyjnych oraz dokumentacji leczonych zwierząt.

Spośród analizowanych wyników produkcyjnych szczególną uwagę należy zwrócić na wyniki w rozrodzie: liczbę samic powtarzających ruję, liczbę oproszeń, liczbę poronień z uwzględnieniem poronień w poszczególnych etapów ciąży. Dokładnej analizie powinno poddać się również system utrzymania samic, ich żywienia, technologię przygotowania pasz, ze szczególnym uwzględnieniem ich jakości (w tym również wyników badań chemicznych, badania na obecność mikotoksyn, itd.). W następnej kolejności należy dokonać analizy parametrów produkcyjnych obiektu w aspekcie liczby żywo i martwo urodzonych prosiąt oraz liczby mumifikantów w miotach. W przypadku zwiększonej liczby prosiąt martwo urodzonych należy zwrócić uwagę na system żywienia loch w okresie okołoporodowym. Trzeba, więc uwzględnić zarówno jakość stosowanej paszy, jak i sposoby jej podawania oraz wszystkie czynności pracowników obsługujących te grupę technologiczną w zakresie tzw. opieki okołoporodowej. Stąd bardzo ważnym jest, aby w systemie analizowania wyników

produkcyjnych brał również udział doradca żywieniowy i osoba odpowiedzialna za przygotowanie i jakość skarmianych w tym gospodarstwie pasz.

Kolejny etap analizy produkcji w fermie powinien dotyczyć sektorów odchowu prosiąt i tuczu. Tutaj należy przeprowadzić dokładną analizę systemu żywienia prosiąt, ilości pobieranych przez te zwierzęta pasz, ich przyrostów dziennych oraz wykonywanych zadań w zakresie profilaktyki oraz rutynowych działań prewencyjnych. We wszystkich sektorach, w których konieczne było wprowadzenia leczenia należy przeanalizować liczbę leczonych zwierząt z uwzględnieniem przyczyn ich zachorowań, skuteczności podjętych działań, dokonać oceny zużycia i efektu działania leków oraz oceny aktualnego wyglądu i kondycję zwierząt, ich zachowania oraz dokonać subiektywnego porównania z grupami rówieśników. W sektorze porodowym powinno się zwrócić szczególną uwagę na kondycję, masę ciała i wyrównanie prosiąt w poszczególnych miotach. Trzeba określić i zaewidencjonować wszelkie odstępstwa od normy: bladeść prosiąt, zróżnicowanie wagowe, niezagojone rany pokastracyjne i pępowiny, objawy biegunek lub mogące pokazywać się już w tym okresie objawy zapaleń stawów. Należy zwrócić również uwagę na wygląd i stan zdrowotny gruczołów mlekowych u loch karmiących, ewentualne przypadki bezmleczności oraz wypływy z dróg rodnych. Ponadto powinno poddać się również analizie stan narządów ruchu samic, ich kondycję oraz sposób karmienia oraz, co jest niezwykle ważne, na tym etapie technologicznym - ilość pobieranej przez nie paszy i wypijanej wody. Bardzo ważnymi parametrami jest wyrównanie miotów, pod względem ilości odchowywanych prosiąt, ich masy ciała oraz ogólnej kondycji i zachowania w dniu odsadzenia.

Brak selekcji, nie odizolowanie odbiegających od pozostałych rówieśników, słabych i zróżnicowanych prosiąt, spowoduje dalsze różnicowanie się zwierząt w sektorze odchowu. W sektorze odchowu konieczne jest przeanalizowanie przede wszystkim panujących tam warunków środowiskowych: temperatury w pomieszczeniach odchowalni, liczby autokarmików, dostępu prosiąt do paszy i czystej wody, itp. Wszystkie te elementy, obok zdrowia i systemu karmienia odsadzonych od matek młodych zwierząt wpływają na ich przyszłą produktyjność. Szczegółowa analiza sektora tuczu powinna być przeprowadzana podobnie jak w sektorze odchowu prosiąt.

Regularne i systematycznie wykonywane badania diagnostyczne, umożliwiają zarówno nadzorującemu obiekt lekarzowi weterynarii oraz właścicielowi zwierząt, prawidłowe określenie aktualnej sytuacji zdrowotnej a tym samym i produkcyjnej stada.

W przypadku ferm o stabilnym, wysokim statusie zdrowotnym właściwa analiza wyników produkcyjnych stada wraz z badaniami monitoringowymi pozwala na dalsze utrzymywanie stada w niezmienionym stanie zdrowotnym i wysokim poziomie produkcyjnym.

W celu właściwego przeanalizowania wszystkich zagadnień i sytuacji w fermie, wydania prawidłowej diagnozy a tym samym, znalezienia skutecznego rozwiązania problemów danej fermy, należy zebrać i poddać szczegółowej analizie możliwie największą ilość czynników. Dotyczy to zarówno zagadnień dotyczących zdrowia, działań profilaktycznych oraz leczenia zwierząt, jak i poszukiwania możliwości zwiększenia oraz poprawy osiąganych wyników w rozrodzie.

Poniżej (dla zilustrowania powyższego tekstu) przedstawiono wybrane elementy szczegółowej analizy rozrodu, które pozwalają na podjęcie działań tzw. naprawczych a po ich wdrożeniu i, co najważniejsze rzetelnym zrealizowaniu, powinny przyczynić się do poprawy wskaźników prowadzonego na fermie rozrodu.

Metody prowadzonego na fermie rozrodu

- + liczba wszystkich samic w fermie,
- + liczba loszek remontowych,
- + odsetek brakowanych samic w ciągu roku,
- + długość laktacji,
- + stosowany na fermie rytm produkcyjny (tygodniowy, trzytygodniowy, inny).
- + skuteczność inseminacji – liczba loch nie powtarzających rui po ok. 21. dniach od pierwszego krycia w stosunku do wszystkich samic inseminowanych,
- + jeżeli w danym obiekcie prowadzi się diagnozowanie ciąży ww. informacje należy uzupełnić o liczbę samic, u których potwierdzono ciążę,
- + skuteczność oproszeń – liczba samic oproszonych w stosunku od liczby samic inseminowanych,
- + indeks oproszeń (liczba miotów od jednej lochy w roku),
- + liczebność miotów (liczba wszystkich urodzonych prosiąt, w tym żywych),
- + liczba dni nieproduktywnych – okres od odsadzenia prosiąt do pokrycia samicy,
- + długość tzw. okresu międzymiotu.

Inseminacja

- + czy nasienie produkowane jest na fermie czy pochodzi z zakupu?
- + jeżeli nasienie produkowane jest w fermie, konieczne jest ustalenie zasad okresowych kontroli nad produkcją nasienia,
- + okresowe badania nasienia użytkowanych inseminacyjnie knurów,
- + liczba wykorzystywanych rocznie dawek nasienia,
- + liczba zabiegów (pierwszych i wszystkich),
- + roczny koszt produkcji lub zakupu nasienia.

Sposoby wykrywania rui

- + godziny i częstotliwość wyszukiwania rui,
- + stosowane metody i sposoby (tylko knur, knur i obserwacja wzrokowa, etc.),
- + czy w obiekcie prowadzi się szczegółowe zapisy dotyczące ww.?,
- + czy określa się na fermie czas długości rui u loch i u loszek, jeżeli ferma posiada kilka obiektów, czy ww. obliczenia wykonywane są oddzielnie dla wszystkich?,
- + jeżeli tak, jak długo trwa ruja w poszczególnych grupach, w poszczególnych obiektach,
- + w którym dniu, po odsadzeniu prosiąt można zaobserwować pierwsze objawy rujowe?,

- ✚ jak przygotowuje się lochy do inseminacji (sposoby żywienia loch w okresie laktacji?,
- ✚ żywienie loch od odsadzenia prosiąt do pokrycia – liczba odpasów, flushing, inne stosowane metody,
- ✚ jak odbywa się wyszukiwanie rui u loszek?,
- ✚ jak przygotowuje się loszki do rozrodu (tzw. edukacja seksualna loszek, flushing, inne stosowane metody, np. preinseminacja)?

Wykonanie zabiegu inseminacyjnego

- ✚ przechowywane nasienia (jak długo, miejsce, temperatura, postępowanie z nasieniem podczas przechowywania),
- ✚ sposoby przygotowania nasienia do zabiegu (podgrzewanie),
- ✚ używany sprzęt inseminacyjny (katetery, żel, pasy inseminacyjne),
- ✚ termin wykonania zabiegu unasienniania od chwili stwierdzenia (zauważenia) objawów rujowych, szczególnie ważne u loszek!!

W podobny sposób powinno analizować się wszystkie zaszczości produkcyjne w fermie, aby ich suma (przygotowana i opracowana przez doradców – specjalistów) pozwoliła hodowcy na podejmowanie kolejnych decyzji produkcyjnych, a tym samym pozwoliła na dalszą poprawę opłacalności produkcji.